

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 11Co/83/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8311201982
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 05. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Šamo
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8311201982.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcov: 1/ I. N., bývajúca v E., Z. XX, 2/ MUDr. H. N., bývajúca v E., Z. XX, 3/ S. S., bývajúca v E., O. E. XX, všetci zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Vladimír Cahajla, advokát, Bardejov, Dlhý rad 16, IČO: 42030048, proti žalovanému: Z. G., bývajúcí v E., X. XXXX/ X, zastúpený JUDr. Ing. Renátou Vorobeľovou, advokátkou, so sídlom Námestie slobody 2, Humenné, o ochranu osobnosti, o odvolaní žalobcov a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 15C/27/2011 - 166 zo dňa 12.6.2012, jednomyseľne takto

rozhodol:

R u š í rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni v 1. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur, a to v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Ďalej ho zaviazal zaplatiť žalobkyni v 2. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 8.000,- eur v tej istej lehote a takú istú sumu a v tej istej lehote z titulu náhrady nemajetkovej ujmy aj žalobkyni v 3. rade. Žalovaný bol ďalej zaviazaný zaplatiť žalobkyniam trovy konania, o ktorých súd rozhodne po právoplatnosti rozsudku vo veci samej.

V dôvodoch tohto rozhodnutia súd uviedol, že žalobkyne sa podaným návrhom domáhali ochrany osobnosti s tým, že žiadali priznať nemajetkovú ujmu, a to žalobkyni v 1. rade 50.000,- eur a žalobkyniam v 2. a 3. rade po 30.000,- eur. Návrh odôvodnili tým, že žalovaný im zavineným usmrtením Z. N., manžela žalobkyne v 1. rade a otca žalobkýň v 2. a 3. rade, spôsobil veľkú nenapraviteľnú citovú ujmu, pripravil ich o možnosť viesť s nebohým súkromný život a ochudobnil ich o sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, o stratu lásky a radosti s ním prežívaných. Manžel a otec žalobkýň zomrel na následky ťažkých zranení a v bolestiach, ktoré mu spôsobil žalovaný, keď ho ako oproti jazdiaceho motocyklistu zrazil osobným motorovým vozidlom dňa XX.X.XXXX v čase o 17.35 hod. v E., teda z nedbanlivosti spôsobil smrť nebohému Z. N. a spáchal takýto čin ako vodič dopravného prostriedku v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorú si privodil vplyvom návykovej látky, čím spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 4 Trestného zákona. Žalovaný bol právoplatne odsúdený a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní štyri a pol roka a bol mu taktiež uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na 8 rokov. Žalobkyniam zasiahol do ich súkromia, keď navždy stratili možnosť viesť rodinný a súkromný život s manželom a otcom, ktorý bol pilierom rodiny. Intenzitu zásahu do ich práv zvyšuje skutočnosť, že s nebohým prežili podstatnú časť života v spoločnej domácnosti, ako aj tým, že jeho úmrtie je s ohľadom na jeho dobrý zdravotný stav pre nich úplne nečakané a tiež skutočnosť, že žalovaný usmrtil nebohého v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať činnosť vodiča, ktorú si sám privodil vplyvom návykovej látky. Vzhľadom na charakter, závažnosť a následky žalovaného zásahu do ich rodinného života nie je morálna satisfakcia postačujúca. Priznanie nemajetkovej ujmy však nie je možné vnímať ako formu absolútnej satisfakcie, ale skôr ako všeobecné gesto spravodlivosti, úcty k ľudskému životu a čiastočné zmiernenie nezhojiteľných, krutých a svojou hĺbkou a akýmkoľvek výsledkom súdneho

sporu neporovnateľných životných následkov v emocionálnej oblasti. Súd prvého stupňa vec posúdil podľa § 11, § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, pričom z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že návrh žalobkyň bol podaný dôvodne. Občiansky zákonník pre prípad neoprávneného zásahu do osobnosti fyzickej osoby vymedzuje 3 prostriedky občianskoprávnej ochrany, a to žalobu zadržovaciú, odstraňovaciú a satisfakčnú. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že ak môže byť nemajetková ujma na osobnosti postihnutej fyzickej osoby primerane vyvážená niektorou z foriem morálneho zadosťučinenia, poskytnutie príslušnej morálnej satisfakcie treba uprednostniť. Len v tých prípadoch, keď došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere a kde intenzita tohto zásahu nie je primerane napravitelná inými právnymi prostriedkami, treba považovať za opodstatnené a spravodlivé priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Podľa názoru súdu ustanovenia Občianskeho zákonníka dávajú oporu pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým za zásah do ich osobnosti usmrtením ich blízkej osoby. Vina žalovaného bola preukázaná v trestnom konaní a súd je rozsudkom v zmysle ustanovenia § 135 ods. 1 O.s.p. viazaný, preto v tomto konaní neskúmal zavinenie žalovaného, ale vychádzal zo zistení obsiahnutých v trestnom spise. V dôsledku dopravnej nehody, ktorá bola spôsobená žalovaným, došlo, podľa názoru súdu, jednoznačne k zásahu do osobnostného práva žalobkyň tak, že bola narušená celistvosť rodiny, zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života, pričom následky sú trvalé a neodstrániteľné, keď ochudobnenie žalobkyň v citovej oblasti je nenapravitelné. O to skôr, že z okolností celého prípadu je zrejmé, že žalobkyňa v 1. rade ostala po smrti nebohéno sama a všetky žalobkyne mali k nebohému veľmi blízky citový vzťah. Výpoveďami a odbornými správami bolo zistené, že stratou manžela a otca došlo u žalobkyň k nenapravitelnej strate, ktorá mala nepriaznivý dôsledok aj na ich zdravotný stav, psychiku, kedy museli vyhľadať pomoc odborníkov. V súlade s ustanovením § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka mal súd za to, že v dôsledku tragickej smrti manžela a otca žalobkyň pri dopravnej nehode, ktorú spôsobil žalovaný, ide o nesmierne závažnú ujmu spočívajúcu v strate milovaného manžela a otca, čím sú žalobkyne do budúcnosti ochudobnené o rodinný život, a spočívajú aj v citovej ujme, v citovej strate, keď žalobkyne smrťou manžela a otca stratili jeho lásku a radosť s ním prežívanú. Zároveň utrpeli citovú ujmu, spočívajúcu v nepríjemných pocitoch úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku zo smrti milovanej osoby. Súd mal za to, že vzhľadom na veľmi intenzívny zásah do súkromia a spôsobenú citovú ujmu je požadovaný nárok žalobkyň odôvodnený, avšak nie v nimi požadovanej výške. Pre určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú stanovené dve kritériá, z ktorých musí súd vychádzať, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, a teda samotná závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy nie je jediným a výlučným faktorom pre určenie konečnej výšky zadosťučinenia v peniazoch. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, pričom súd musí prihliadnúť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, a to jednak vo vzťahu k postihnutej osobe a jednak vo vzťahu k subjektu, ktorý neoprávnený zásah spôsobil, aby tak bola zabezpečená požiadavka účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ako aj požiadavka nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Súd pri určení peňažnej náhrady prihliadol na nenapravitelný následok vzniknutý v dôsledku smrteľnej nehody manžela a otca žalobkyň a dôsledky, ktoré vyvolali u nich samotných, ale aj na to, že išlo o nedbanlivostný trestný čin, kde nebolo v úmysle žalovaného konať týmto spôsobom, a aj na okolnosti dopravnej nehody. Súd však mal za to, že samotnými žalobkyňami žiadaná výška nemajetkovej ujmy bola žiadaná neprimerane. Súd vzal do úvahy všetky okolnosti, za ktorých k zásahu do osobnostných práv žalobkyň došlo, a mal za to, že výšku požadovanej peňažnej náhrady je potrebné krátiť. Zohľadnil pritom správanie žalovaného, ktorý vyjadril úprimnú ľútosť, ponúkol žalobkyňi v 1. rade finančnú pomoc spojenú s pohrebnými nákladmi, na skutočnosť, že žalovaný bol zaviazaný na finančné plnenie už v trestnom konaní, ako aj na skutočnosť, že všetky žalobkyne sú v produktívnom veku a je tu predpoklad zmiernenia následkov vzniknutej im straty. Prihliadnuc na všetky okolnosti priznal žalobkyňi v 1. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur a žalobkyňiam v 2. a 3. rade zhodne po 8.000,- eur. Pokiaľ išlo o žalovaným vznesenú námietku premlčania, súd konštatoval, že k premlčaniu vzneseného nároku nedošlo. Návrh bol podaný na súde faxom dňa 25.2.2011 a k jeho doplneniu v súlade s § 42 ods. 1 O.s.p. došlo písomným podaním doručeným súdu dňa 1.3.2011, pričom na prepravu bol podaný dňa 28.2.2011, teda bola zachovaná premlčacia lehota a návrh bol podaný riadne a včas.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný a navrhol tento zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie prvostupňovému súdu alebo rozsudok zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Poukázal na to, že žalobkyne v 1. až 3. rade síce zhodne uvádzajú, že citovo strádajú, ale žiadnym spôsobom nepreukázali v konaní, z čoho vypočítali výšku svojich nárokov. Súd pri svojom rozhodovaní v odôvodnení rozsudku uviedol, že výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, pričom súd musí prihliadnúť aj

na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, a to jednak vo vzťahu k postihnutej osobe a jednak vo vzťahu k subjektu, ktorý neoprávnený zásah spôsobil, aby tak bola zabezpečená požiadavka účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ako aj požiadavka nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie, avšak mal za to, že ani súdom znížená výška peňažnej náhrady, ktorú súd určil na zaplatenie v predmetnom rozsudku, je vzhľadom na jeho príjmy neprimeraná, nakoľko má len príležitostný príjem a len s veľkými ťažkosťami si dokáže nájsť pracovné miesta a zaradiť sa do bežného života po návrate z výkonu trestu. Je tiež neprimeraná vzhľadom na majetkové pomery a príjmy žalobkýň v 1. až 3. rade. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti bol žalovaný toho názoru, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam podľa § 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p. a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p..

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podali odvolanie aj žalobkyne v 1. až 3. rade. Navrhli, aby odvolací súd po preskúmaní veci rozhodol jednak o pristúpení vedľajšieho účastníka do konania, a to KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Štefanovičova 4, Bratislava 1, a ďalej rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaný a vedľajší účastník budú zaviazaní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni v 1. rade nemajetkovú ujmu vo výške 166.072,- eur, žalobkyni v 2. rade nemajetkovú ujmu vo výške 83.036,- eur a žalobkyni v 3. rade nemajetkovú ujmu vo výške 83.036,- eur, tiež aj nahradiť trovy konania. V dôvodoch tohto odvolania poukázali na to, že súd prvého stupňa dospel k správne mu záveru, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyniam v 1. až 3. rade je opodstatnené. Zároveň uznal, že následky tohto zásahu do súkromia žalobkýň sú hlboké a nereparovateľné a náhrada nemajetkovej ujmy poskytnutá v peniazoch môže aspoň čiastočne prispieť k zmierneniu vzniknutého stavu. Súd správne odôvodňuje, že nečakaná tragická smrť manžela a otca žalobkýň pri dopravnej nehode zásadným spôsobom zasiahla do ich života a pretrhla silné citové väzby, v dôsledku čoho žalobkyne nemohli ďalej rozvíjať plánovaný rodinný život spoločne so svojím manželom a otcom. Práve z uvedeného odôvodnenia si myslia, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v súdom priznaných výškach je neprimerane nízka a neadekvátne vzhľadom k tomu, že smrťou manžela a otca žalobkýň došlo k neoprávnenému zásahu do práva na súkromný a rodinný život žalobkýň a jeho najbližších príbuzných. Manžel a otec žalobkýň v čase dopravnej nehody bol zdravý chlap plný sily a elánu, energie a plánov do budúcnosti, bol živiteľom rodiny. Príkladne sa venoval rodine, spoločným záľubám a práci. Jeho mesačný zárobok bol priemerne 500,- eur mesačne. Zároveň poberal predčasný starobný dôchodok vo výške 218,- eur, takže z uvedených peňazí slušne vyžili a nepociťovali žiadny finančný nedostatok. Jeho smrť postihla rodinu aj finančne. Nebohý všetok voľný čas venoval rodine, manželke, deťom, ktorým pomáhal aj pri ich zdravotných problémoch. Pomáhal aj najbližším príbuzným. Rodina prišla o živiteľa rodiny, ktorého zárobok a predčasný dôchodok do rodiny bol taký, že rodina žila v dobrých finančných pomeroch. S odchodom manžela a otca sa životná úroveň rodiny znížila na úroveň veľmi skromného prežívania. S použitím eurokonformného výkladu pojmov náhrada škody, škoda na zdraví v ustanovení § 4 ods. 1, § 4 ods. 2, ods. 4, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma, spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z.. Takáto náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa citovaného zákona. Ustanovenia § 4 ods. 1, 2, 4 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa majú vykladať tak, že nebránia tomu, aby vnútroštátny súd v súlade s článkom 1 ods. 1 Smernice Rady č. 90/232 EHS zo dňa 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, v spojení s článkom 3 ods. 1 Smernice č. 72/166 EHS priznal náhradu na nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla ako poškodeným aj v peňažnej forme. Vzhľadom na uvedené, na závažnosť udalosti a na to, aby výsledkom konania bola aj faktická náhrada nemajetkovej ujmy, na právny vzťah poisťovne s vodičom, ktorý spôsobil predmetnú dopravnú nehodu, a na to, že aj príslušná poisťovňa by mala mať právny záujem na výsledku tohto konania, žalobkyne navrhli, aby súd rozhodol a vyzval poisťovňu, v ktorej bolo predmetné motorové vozidlo v čase dopravnej nehody poistené - KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Štefanovičova 4, Bratislava 1, na vstup do konania ako vedľajšieho

účastníka. Uznesením Vlády SR č. 798/2011 zo 14.12.2011 bola schválená stratégia zvyšovania bezpečnosti cestnej premávky Slovenskej republiky v rokoch 2011 až 2020, kde dopravní experti vyčíslili cenu vyhasnutého ľudského života na cestách v Slovenskej republike na sumu 332.144,- eur. Na porovnanie, v Nemecku je cena vyhasnutého života na cestách 1,2 mil. eur. Poukazujúc na to navrhli zmenu výšky náhrady nemajetkovej ujmy a žiadali súd, aby nimi navrhnutá suma na náhradu nemajetkovej ujmy bola zvýšená na celkovú sumu 332.144,- eur. Pre žalobkyňu v 1. rade by mala byť priznaná nemajetková ujma vo výške 166.072,- eur, pre žalobkyňu v 2. rade vo výške 83.036,- eur a rovnaká výška nemajetkovej ujmy by mala byť priznaná aj žalobkyni v 3. rade.

Odvolačný súd podľa § 212 ods. 1 O.s.p. prejednal vec v medziach, v ktorých sa odvolatelia domáhali jej preskúmania, a dospel k záveru, že odvolanie oboch strán sporu je dôvodné.

Na základe odvolania žalobkyň súd vyzval KOOOPERATIVU poisťovňu, a.s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, Bratislava 1, na vyjadrenie, či tento subjekt vstupuje do konania na strane žalovaného ako vedľajší účastník. KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group listom zo dňa 25.4.2013 oznámila, že v danej veci nevstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného, a to predovšetkým s poukazom na právny záver vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.4.2011 sp. zn. 4Cdo/168/2009. Predmetným rozhodnutím Najvyšší súd SR vyslovil zjednocujúce právne stanovisko k otázke rozsahu krytia nárokov povinným zmluvným poistením.

Odvolačný súd vzhľadom na toto stanovisko KOOOPERATIVY poisťovne, a.s. Vienna Insurance Group, na odvolacom pojednávaní konštatoval, že tento subjekt do konania nevstupuje ako vedľajší účastník. K tomuto stanovisku sa žalobkyne vyjadrili tak, že trvajú na podanom odvolaní s tým, že pokiaľ ide o KOOOPERATIVU poisťovňu, a.s., navrhli, aby vstúpila do konania na strane žalovaného ako vedľajší účastník z toho dôvodu, že podľa doterajšej judikatúry poisťovňa nemôže byť priamo žalovaná. Z tohto dôvodu žalobkyne postupovali tak, že navrhli, aby uvedená poisťovňa vstúpila do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného. V tejto súvislosti založili do spisu uznesenie Krajského súdu v Prešove vo veci sp. zn. 6Co/127/2010, v ktorom boli predložené Súdnemu dvoru dve prejudiciálne otázky, z ktorých prvá znela: či sa má článok 1 ods. 1 Smernice Rady č. 90/232/EHS zo dňa 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, v spojení s článkom 3 ods. 1 Smernice č. 72/166/EHS vykladať tak, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, akou je právna úprava vyplývajúca z § 4 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a § 6 zákona č. 168/1999 Zb. o pojištení zodpovednosti za škodu spôsobenú provozom vozidla, podľa ktorej, zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nepokrýva nemajetkovú ujmu vyjadrenú v peňažnej forme, spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Druhá otázka znela tak, že v prípade takej odpovede na prvú otázku, že uvedená právna úprava nie je v rozpore s právom spoločenstva, majú sa ustanovenia § 4 ods. 1, 2, 4 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a § 6 ods. 1 až 3 zákona č. 168/1999 Zb. o pojištení zodpovednosti za škodu spôsobenú provozom vozidla vykladať tak, že nebránia tomu, aby vnútroštátny súd v súlade s článkom 1 ods. 1 Smernice Rady č. 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, v spojení s článkom 3 ods. 1 Smernice č. 72/166/EHS priznal nárok na nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla ako poškodeným aj v peňažnej forme. V tejto súvislosti žalobkyne založili oznámenie Súdnemu dvoru EÚ ich právnomu zástupcovi z 15.2.2012 o prejudiciálnom konaní C - 22/12 Haasová, vnútroštátny súd: Krajský súd v Prešove - Slovensko, ktoré sa týka uznesenia 6Co/127/2010, a súčasne v tejto súvislosti a práve s týmto prejudiciálnym konaním založili aj stanovisko Európskej komisie. Do spisu bolo predložené aj vysvetlenie Krajského súdu v Prešove k tejto veci Kancelárii Súdnemu dvoru EÚ zo dňa 29.11.2012. Tieto listiny založili z dôvodu, že navrhujú práve v súvislosti s prebiehajúcim konaním o prejudiciálnych otázkach, aby bolo toto konanie prerušené a aby sa vyčkalo za rozhodnutím o týchto otázkach.

Odvolačný súd po preskúmaní obsahu spisu dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je treba zrušiť podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p., pretože súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Nesprávne právne posúdenie v danom prípade spočívalo v tom, že síce súd prvého stupňa použil správne ustanovenie právneho predpisu, ale toto na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Odvolačný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že zavinená smrť blízkej osoby môže vzhľadom ku vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym, citovým a kultúrnym väzbám predstavovať natoľko vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a napĺňanie osobnosti pozostalých, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca ich dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Ide však o nárok odlišný od nároku na náhradu škody v zmysle ustanovenia § 448 a § 449 Občianskeho zákonníka. Z návrhu žalobkyň je zrejmé, že neuplatňujú nárok na náhradu škody, ale nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ide o iný nárok než o nárok na náhradu škody a s tým súvisí aj iné kritérium pre posudzovanie jej výšky. V zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Odvolačný súd má za to, že práve okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, súd prvého stupňa neposúdil správne, keď predovšetkým mal vychádzať z rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 4T/65/2008 zo dňa 22.9.2008. Okolnosti, ktoré uvádza súd prvého stupňa a ktoré považuje za rozhodujúce z hľadiska spomenutého kritéria, ako vyjadrenie úprimnej ľútosť, ponuka finančnej pomoci spojenej s pohrebnými nákladmi, finančné plnenie v rámci trestného konania, skutočnosť, že žalobkyne sú v produktívnom veku a je tu predpoklad zmiernenia následkov vzniknutej im straty, nemožno zaradiť medzi okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Práve nesprávne vyhodnotenie tohto kritéria viedlo súd prvého stupňa k nesprávnemu rozhodnutiu.

Úlohou súdu prvého stupňa preto z hľadiska výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka bude znova prihliadnuť na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, pričom okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, sú jasne vymedzené v spomínanom trestnom rozsudku. Úlohou súdu prvého stupňa však bude aj rozhodnúť o zmenenom návrhu žalobkyň a súčasne zväziť, či preruší konanie podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v súvislosti s konaním vedeným na Krajskom súde v Prešove vo veci sp. zn. 6Co/127/2010. V tejto súvislosti však treba poukázať na uznesenie Najvyššieho súdu SR vo veci sp. zn. 4Cdo/168/2009, v ktorom sa riešila otázka zodpovednosti v zmysle § 4 a § 15 zákona č. 381/2001 Z.z.. V tomto rozhodnutí sa konštatuje, že z ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. vyplýva, že jeho predmetom je upraviť povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Takto určenému predmetu korešponduje aj vymedzenie, na koho sa poistenie zodpovednosti vzťahuje (vzťahuje sa na každého, kto zodpovedá za škodu), a vymedzenie rozsahu poistného krytia. Právna úprava rozsahu poistenia zodpovednosti v ustanovení § 4 ods. 2 citovaného zákona udáva taxatívny výpočet prípadov, ktoré podliehajú poistnému krytiu a ktoré sú z hľadiska rozlíšenia toho, čo sa odškodňuje, okrem prípadu uvedeného pod písmenom c/, pevne v zhode s právnou úpravou spôsobu a rozsahu náhrady škody v Občianskom zákonníku (§ 442 a nasl. Občianskeho zákonníka). Poistený má v zmysle tohto zákonného ustanovenia jeho písmena a/ z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, pričom je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Pojem nákladov pri usmrtení, ktorý zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu pre účely tohto zákona osobitne nedefinuje (definíciu nepodáva ani Občiansky zákonník), treba vysvetľovať vo význame výdavkov, ktoré boli v súvislosti s usmrtením poškodeného preukázateľne vynaložené. Výdavky je poisťovňa povinná za poškodeného nahradit' len vtedy, ak boli v skutočnosti vynaložené a ak sa tak stalo v príčinnej súvislosti s úmrtím poškodeného, pričom osoba, ktorá ich vynaložila, je povinná ich nielen presne uviesť, ale aj preukázať. Občiansky zákonník za náklady pri usmrtení považuje náklady spojené s pohrebom, odškodnenie, ktoré upravuje v ustanovení § 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nachádzajúcom sa v 6. časti Občianskeho zákonníka s názvom Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. Naproti tomu pojem nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv je upravený v 1. časti Občianskeho zákonníka s názvom Všeobecné ustanovenia v ustanovení § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka ako jeden z právnych prostriedkov ochrany osobnostných práv. Podstatou a účelom nemajetkovej ujmy v peniazoch je poskytnúť fyzickej osobe, ktorej osobnostné právo bolo porušené, priznanie peňažnej satisfakcie. Keďže skutočnú ujmu nie je možné presne zistiť, výška nemajetkovej ujmy sa nedá presne vyčíslit', a teda ani preukázať. Z uvedeného je zrejmé, že medzi týmito dvoma pojmami nie je ani obsahová, ani pojmová blízkosť. Úplne rozdielna je ich podstata, ako aj účel, ktorému tieto dva inštitúty majú slúžiť. Rovnako je odlišný aj gramatický význam týchto použitých slovných spojení. Blízkoosti týchto pojmov nenasvedčuje ani ich systematické zaradenie. K otázke možnej interpretácie náhrady škody v tom zmysle, že by bolo možné pod pojem škoda pre

účely zákona č. 381/2001 Z.z. podradiť i nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, spočívajúcej v strate blízkej osoby, odvolací súd v tomto rozhodnutí poznamenal, že platná právna úprava dôsledne rozlišuje medzi právom na ochranu osobnosti upraveným v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka (s ním spojeným právom na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch) a právom na náhradu škody v zmysle § 415 a nasl. Občianskeho zákonníka. Medzi týmito dvoma inštitútmi je pojmová a obsahová odlišnosť. Právo na ochranu osobnosti predstavuje nemajetkové právo rýdzo osobnej povahy a je úzko späté s osobnosťou človeka a jej prejavom. Na rozdiel od toho, právo na náhradu škody patrí tak fyzickej, ako aj právnickej osobe, nemá absolútnu, ale len relatívnu povahu, a má majetkovú povahu. Zásadný rozdiel je aj medzi odškodnením nemajetkovej ujmy v peniazoch a náhrady škody ako majetkovej ujmy, ktorý spočíva v tom, že pri určení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch sa vychádza iba z predpokladu, akú ujmu mohol zásah vyvolať (nemožno presne zistiť skutočnú ujmu). V prípade náhrady škody treba však výšku škody presne uviesť a preukázať. Právo na náhradu škody a právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby podľa platnej právnej úpravy teda predstavujú dve celkom samostatné práva, ktoré sú podmienené rôznou sférou ochrany, zabezpečované Občianskym zákonníkom. Zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu v ustanovení § 2, v ktorom vymedzuje pojmy pre účely tohto zákona, pojem škoda osobitne nedefinuje a definíciu nepodal ani Občiansky zákonník (čo treba rozumieť pod pojmom škoda nevysvetľuje ani teraz platná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES z 16.9.2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel). V Občianskom zákonníku sa však nachádza právna úprava spôsobu a rozsahu náhrady, ktorá okrem iného vymedzuje, čo sa pri škode na zdraví a usmrtení odškodňuje. Pokiaľ ide o nároky nemajetkovej povahy, pri škode na zdraví sa odškodňuje bolesť poškodeného a sťaženie spoločenského uplatnenia. Pri strate života sa výživou oprávneným osobám priznáva pozostalostná úrazová renta a uhrádzajú sa náklady spojené s pohrebom, prípadne s liečením. Keďže zákon č. 381/2001 Z.z. pojem škody nevymedzuje osobitným spôsobom a nemá ani špeciálne ustanovenie, čo sa odškodňuje, niet dôvodu takto vymedzenú škodu v Občianskom zákonníku nestotožniť so škodou vyjadrenou v § 4 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona. Chráneným predmetom, za poškodenie ktorého má poisťovateľ plniť za poisteného poškodenému, ak v zmluve nie je uvedené inak, nie je teda zásah do súkromia, ktorého súčasťou je aj rodinný život. Odvolací súd na toto uznesenie Najvyššieho súdu SR poukazuje z dôvodu argumentácie žalobkyní súvisiacej s výzvou, aby poisťovňa do tohto konania vstúpila ako vedľajší účastník. Toto rozhodnutie Najvyššieho súdu SR dáva odpoveď žalobkyniam na túto ich otázku.

Zo súčasnej právnej úpravy sa rozlišuje uplatňovanie nárokov na náhradu škody na zdraví a nárokov z titulu porušenia práva na ochranu osobnosti. Ak teda ide o uplatnenie nárokov z titulu porušenia práva na ochranu osobnosti, tieto nemožno posudzovať z hľadiska ustanovení upravujúcich nároky na náhradu škody, rovnako aj argumentovať pojmom náhrada škody, ale tieto možno výlučne posudzovať len v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, a ako uvádza Najvyšší súd SR v uvedenom rozhodnutí, ide o dva pojmy, ktoré nie sú ani obsahovo ani pojmovo blízke, úplne rozdielna je ich podstata, ako aj účel, ktorému tieto dva inštitúty slúžia, rovnako je odlišný aj gramatický význam týchto použitých slovných spojení a blízkosti týchto pojmov nenasvedčuje ani ich systematické zaradenie. Právo na ochranu osobnosti predstavuje nemajetkové právo rýdzo osobnej povahy, je úzko späté s osobnosťou človeka a jej prejavmi, pričom právo na náhradu škody patrí tak fyzickej, ako aj právnickej osobe, nemá absolútnu, ale len relatívnu povahu, a má majetkovú povahu.

Úlohou súdu prvého stupňa bude posúdiť vec v zmysle vysloveného právneho názoru s tým, že v novom rozhodnutí podľa § 224 ods. 3 O.s.p. rozhodne aj o náhrade trov odvolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.